

Moment de l'entrada a una de les cases del projecte Sis Claus

Recuperant espais, construint habitatge

La masoveria rural i urbana, la cessió d'usos, la compra a terminis, el lloguer social, la propietat col·lectiva o el dret de superfície són algunes de les alternatives al mercat convencional de vivendes

veria rural i urbana, cessió d'usos, compra a terminis, lloguer social, propietat col·lectiva, dret de superfície... El canvi, però, no és fàcil: "No es poden transformar els pisos buits en lloguer social per a gent sense recursos si no es crea xarxa o es canvia el xip. L'habitatge és més que una mercaderia", sentència Maria Josep. I en aquest sentit, l'autoorganització està donant lliçons a les institucions públiques.

Ale Fernández i Sisu Coromina col·laboren i coordinen, des de fa un any, la cooperativa Habitatge Social, vinculada a la Cooperativa Integral Catalana. "Fomentem el repoblament rural, la masoveria i el mapeig d'espais en desús; donem suport a l'okupació, portem el debat al carrer... Sobretot, busquem nexes entre persones propietàries i persones usuàries afins perquè cap terra no quedi erma i cap sostre ensorrat; perquè cap casa estigui sense gent i no hi hagi ningú al carrer", explica Sisu. "El que busquem són noves maneres de viure. Per a nosaltres, les formes legals són eines per fer possible la vida que volem", afegeix Ale, membre que manté la xarxa al barri del Raval de Barcelona i viu al projecte autogestionat Roig21.

Projectes com Calafou, Can Biarlu o La Mula han estat vinculats a Habitatge Social. "Ens uneix una afeció vers el concepte de terra comunal, gens freqüent a Catalunya però molt viu a altres regions com Euskadi, on -encara avui- trobem assemblees de veïns que prenen decisions sobiranes sobre la cura del seu territori", assenyala Sisu. Ara, el repte és portar aquestes experiències, molt vinculades a l'entorn rural, fins a la ciutat. I també fer-les funcionar a llarg termini. "Tenim un espai de seguiment i recerca urbana que s'encarrega de detectar espais buits al barri i investigar sobre la seva propietat. Després, negociem un lloguer social, una masoveria o la cessió d'usos i l'afegim a les nostres opcions per ubicar la gent que té necessitat d'habitatge. Al final, és un benefici col·lectiu", explica Ale.

L'espai veïnal autogestionat Can Batlló, al barri barceloní de la Bordeta, també està impulsant una cooperativa d'habitatge en cessió d'ús, anomenada La Borda. L'objectiu és "proveir d'allotjament digne i estable als i les associades a partir de la creació d'una promoció d'habitatges en què el sòl i els habitatges siguin propietat col·lectiva i exclusiva de la cooperativa". Aquesta idea, que demostra que mitjançant la unió col·lectiva es poden resoldre problemes que, fins ara, es consideraven majoritàriament individuals, està servint d'inspiració per a molts altres projectes.

Unes alternatives i una autoorganització que fomenten un canvi més enllà de l'habitatge. La decisió de com viure passa per la relació que es manté amb el lloc on es viu i els camins que se segueixen per aconseguir-ho. ◀

La demanda social i la pressió ciutadana estan obligant les institucions públiques a buscar respostes fora del receptari habitual

Un dels reptes és portar experiències molt vinculades a conceptes de l'entorn rural, com la gestió col·lectiva de terra comunal, fins a l'àmbit urbà

Vicent Almela / Thais Bonilla
@ThaisBonilla

Segons les dades que va presentar la Taula del Tercer Sector el 14 d'octubre, a Catalunya, hi ha 450.000 cases buides i 231.000 famílies sense habitatge. 100.000 d'aquests pisos estan en mans dels bancs i 80.000 són de nova construcció, edificis que van quedar aturats per la crisi econòmica.

Tot i així, els desnonaments no deixen de succeir-se. Fa uns dies, Nou Barris va viure una jornada molt dura, en què es van produir setze desallotjaments en un sol matí. Al mateix temps, la gent jove continua pensant en l'habitatge digne com una utopia. De fet, segons dades de l'Enquesta a la joventut de Catalunya 2012, el percentatge de població jove no emancipada ja arriba al 42,5%.

"Els mecanismes d'accés a l'habitatge van lligats a les polítiques sobre el dret a l'habitatge de cada país. Des de mitjan segle xx fins avui, a Catalunya i a l'Estat espanyol, el sistema de provisió d'habitatge es regeix pel lliure mercat, s'orienta a través de la construcció com a dinamitzadora econòmica, impulsa la propietat privada com a règim majoritari de tinença i la compra com a via d'accés", apunten des de la cooperativa Celobert, col·lectiu que ha elaborat l'estudi *Models alternatius d'accés i tinença de l'habitatge*, publicat el setembre de 2014. Les institucions públiques, però, estan buscant altres paradigmes perquè la demanda social i pressió ciutadana les obliguen. "No poden fer una altra cosa. La situació ha arribat a un punt que aquesta qüestió no pot no aparèixer a l'agenda política. La pregunta clau és: per què s'hi posen ara i no fa temps?", apunta Maria Josep Lázaro, arquitecta i urbanista de Celobert.

Habitatge més enllà de la mercaderia

La falta de recursos, la gran quantitat de pisos buits i l'aturada en la construcció de nous habitatges estan forçant les institucions a acceptar noves fórmules més enllà de la venda o el lloguer: maso-

Treballs d'aïllament i condicionament de Can Tonal

Projecte Can Tonal: "No hi ha alternativa d'habitatge sense alternativa al sistema"

Als afores de Sant Antoni de Vilamajor, sota les falces del Montseny, trobem Can Tonal, un projecte d'espai social i comunitari que es proposa pensar, experimentar i difondre principis i pràctiques per construir una nova societat fonamentada en l'auto-gestió, la cooperació, el suport mutu i l'equilibri amb l'entorn basant-se en l'economia col·lectiva.

Mireia, una de les integrants del col·lectiu, explica que el projecte va néixer fa un any i mig arran del desallotjament de Can Piella: "Un grup de persones que compartíem una manera d'entendre la vida teníem ganes de continuar aprofundint els vincles que havia generat aquest projecte al Vallès Oriental". Després de descartar la cessió d'ús i la masoveria, van optar per la compra a terminis per poder dur a terme un projecte ambiciós i de llarga durada.

La finca, d'una hectàrea de terreny i amb les estructures d'una antiga granja, es trobava en estat d'abandonament quan hi van arribar, el mes de juny passat. Els primers passos que s'hi han fet han consistit a habilitar l'espai de cara a l'hivern: han construït el sostre, han separat els espais de l'edifici i han aïllat les parets amb tova i palla que han trobat als voltants de la finca. La feina hagués estat impossible sense el treball col·lectiu de diverses persones voluntàries que han ajudat en les obres.

Per a Àlex, un altre membre del col·lectiu, "el projecte és una forma de solucionar el problema de l'habitatge de manera col·lectiva i, alhora, també implica una transformació política i social. Busquem un tipus de vida que ens permeti ser més autònoms i independents del sistema. La idea és que algunes parts d'aquesta finca es comunaltzen, que no siguin propietat de ningú, sinó d'aquelles persones que li volen donar un ús. La idea és alliberar recursos per al bé comú".

Projecte Sis Claus: "S'han d'obrir noves portes perquè tothom pugui accedir a un habitatge"

Fa cinc mesos, al cor de Collserola, concretament a les antigues cases dels mestres de La Floresta, va sorgir el projecte Sis Claus. La intenció era buscar una sortida al problema de l'habitatge a Sant Cugat. Nadia, mare i membre del col·lectiu, ens ho explica. "Un grup de joves vam veure que teníem un problema comú: l'accés a l'habitatge. Teníem ganes de trobar un lloc on fer masoveria urbana i vam proposar a l'Ajuntament que aquestes cases foren el primer exemple al municipi".

El procés va començar amb l'okupació de les cases el mes de juny passat. Tot i que el municipi contempla la masoveria urbana com una sortida legal als immobles buits, en un primer moment va rebutjar la pro-

posta perquè considerava que les cases estaven en estat ruïnós i era perillós habitar-hi. Però el col·lectiu no es va conformar amb la negativa del consistori i va portar uns arquitectes per demostrar el bon estat de les cases; a partir d'aquí, van començar les negociacions.

Un punt a favor en el procés és el paper que juga Sostre Cívica, una associació sense ànim de lucre que ofereix propostes i solucions a través de valors aplicats a l'urbanisme i impulsa un accés a l'habitatge no especulatiu. "La seva mediació mitjançant el consens ha estat la clau. Ha fet que les dues parts tinguem una actitud molt negociadora i oberta al diàleg", apunta Nadia. Les sis cases inicials passaran a dotze per augmentar

l'oferta d'habitatges de protecció oficial al municipi i la promotora de l'Ajuntament, Promusa, s'encarregarà de les obres estructurals.

La cessió d'ús de les cases s'allargarà setanta-cinc anys amb un règim de masoveria urbana i com a model de cooperativa d'habitatge. Les obres tindran una durada de sis mesos i es preveu que la tardor de 2015 les masoveres ja hi puguin accedir mitjançant un concurs públic.

Sergi, un altre membre del col·lectiu, afirma que "el coneixement que adquireixes en un procés com aquest no té res a veure amb pagar una casa". A més, voldria que alguna de les antigues cases dels mestres de La Floresta es convertís en un espai social per la gent del poble.